

TANUMS
KOMMUN

Plan för skolbiblioteksutveckling

2020-2022

Grundskolor Tanums kommun

"Eleverna ska ha tillgång till ett bibliotek som är anpassat till och en del av deras utbildning och som används i undervisningen." – Skolinspektionen

Innehåll

1. Bakgrund	2
2. Vision HT 2022.....	3
3. Mål.....	3
a. Skolbibliotekets organisation	3
i. Delmål 1: Utöka skolbibliotekspersonal och förtydliga uppgifter.....	3
ii. Delmål 2: Bilda nätverk Skolbiblioteksgruppen.....	4
iii. Delmål 3: Utöka samarbete.....	4
b. Digitala skolbiblioteket.....	4
i. Delmål 1: Implementering.....	4
ii. Delmål 2: Resurscentrum för alla ämnen.....	5
c. Fysiska skolbiblioteket.....	5
d. Lokala handlingsplaner för pedagogisk verksamhet	5
e. MIK: Medie- och informationskompetens	5
f. Effektmål	6
4. Ansvarsfördelning och ekonomi.....	6
5. Resultatuppföljning	7
6. Antagning	7
Bilaga A. Vad är ett skolbibliotek?.....	A-1
Bilaga B. Lagar, nationella styrdokument och internationella riktlinjer för skolbibliotek	B-1
Bilaga C. Skolbibliotekets pedagogiska effekter	C-1
Bilaga D. Vision: Organisation skolbiblioteken.....	D-1
Bilaga E. Medieplan.....	E-1

1. Bakgrund

Syfte med Plan för skolbiblioteksutveckling är att öka likvärdigheten, kvaliteten och tillgängligheten i skolbiblioteken inom grundskolan i Tanums kommun. Genom att skapa tydliga organisatoriska, fysiska och digitala strukturer ska lika förutsättningar främjas för alla barn i kommunen oavsett vilken skola de går på.

Enligt skollagen, kap. 2 § 36, ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek. Ett skolbibliotek utgör såväl en materiell resurs som en pedagogisk funktion och är ett hjälpmedel för skolan att uppnå läroplanens mål i att stärka elevernas språkliga och digitala kompetens. För mer information kring definition av skolbibliotek se bilaga A.

Planen utgår från regleringar i relevanta lagar, nationella styrdokument och rekommendationer i internationella riktlinjer för skolbibliotek samt föreskrifter från andra aktörer som verkar för skolbiblioteksutveckling. En översikt över dessa finns i bilaga B.

Skolbiblioteksutvecklingen tar utgångspunkt i den reviderade läroplanen (Lgr 11, reviderad 2017) med lydelse under rektorns ansvar samt nya krav från skolinspektionen att "skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling".

Forskning visar att skolbibliotek som är välutrustade och kompetent bemannade har tydlig inverkan på elevers lärande och hur de presterar i skolan. Se bilaga C för en överblick över skolbibliotekets pedagogiska effekter.

I Tanums kommun såg man redan i början av 2000-talet att skolorna hade behov av att utveckla biblioteksverksamheten (se utredning från 2003). Folkbiblioteket hade små möjligheter att serva skolorna i det pedagogiska arbetet och med det fysiska bokbeståndet. Som ett resultat av rapporten inrättades en litteraturpedagogstjänst 2007 med uppdrag att inventera skolornas bokbestånd och driva läs- och skrivprojekt. I undersökningen kom litteraturpedagogen fram till att det fanns stora behov av att förbättra lokaler, läsmiljöer, gallring och nyinköp samt registrering av böcker och organisering av skolbiblioteksverksamheten i kommunen i sin helhet. Dessutom föreslogs utökad bemanning av skolbiblioteken. Mycket lite av rekommendationerna har följts. Dock har den pedagogiska aspekten utvecklats genom att litteraturpedagogen planerar och genomför läs- och skrivprojekt i samarbete med lärarna, med fokus på språklig utveckling och språkets konstnärliga dimensioner. Men på grund av det stora antalet klasser som finns i kommunen är det tidsmässigt inte möjligt att besvara den efterfrågan som finns.

Under 2016 ansökte Tanums bibliotek om statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek samt kommunal folkhälsoinsats för att inrätta en skolbibliotekstjänst med samordnande roll. I tjänsten ligger uppdraget att inventera lokala behov på skolorna och att arbeta med de lokala skolbiblioteken samt verka för övergripande skolbiblioteksutveckling för alla grundskolor.

2017 började skolbibliotekarien med att skaffa sig en överblick över skolornas förutsättningar och bokbestånd och kunde konstatera att det fortfarande är av mycket skiftande kvalitet. Skolbibliotekarien började med att skola för skola göra iordning det fysiska beståndet genom att samla, gallra, sortera och märka upp böcker. Parallellt köptes det in ett digitalt skolbibliotekssystem för organisering och registrering av det fysiska beståndet, tillgång till e-böcker och ljudböcker och möjlighet till pedagogisk användning inom digital kompetens. Det fastställdes en central budget för att

finansiera det digitala skolbiblioteket samt säkerställa kontinuerligt bokinköp på alla skolor. Inköp görs av skolbibliotekarien med önskemål från personal och elever.

När de grundläggande förutsättningarna för skolbiblioteken som en materiell resurs är iordningställda ska en del av skolbibliotekariens samordningstjänst gå över i att stödja pedagogerna i undervisning kring medie- och informationskompetens och utöka skolbibliotekets pedagogiska funktion.

2. Vision HT 2022

Skolbiblioteket i Tanums kommun är en pedagogisk resurs i undervisningen och lärande och bidrar till ökad måluppfyllelse, resultat och kunskapsutveckling för eleverna.

Skolbibliotekets resurser uppmuntrar och stimulerar eleverna att förverkliga sina kunskapsmål samt utvecklas i sitt livslånga lärande.

Alla elever ges möjlighet att ta del av skolbibliotekets resurser utifrån vars och ens egna förutsättningar.

I nära samarbete med pedagoger arbetar skolbiblioteket för elevernas språkutveckling och stimulerar deras vana och glädje av läsning och ger eleverna övning i att värdera och använda information i skolans alla ämnen.

3. Mål

För att uppnå visionen för skolbiblioteken i Tanums kommun fastställs följande mål.

a. Skolbibliotekets organisation

För att kunna driva effektiv och likvärdig skolbiblioteksutveckling ska det skapas en tydlig skolbiblioteksorganisation.

i. Delmål 1: Utöka skolbibliotekspersonal och förtydliga uppgifter

Det är bemanning och kompetens som gör skolbiblioteken till en effektiv resurs. För att ha en fungerande skolbiblioteksverksamhet behövs personal som ansvarar för samordning, administration, pedagogisk verksamhet, läsfrämjande, kontinuerlig tillgänglighet och bemanning.

Folkbibliotekets service gentemot skolorna omfattar i nuläget skolbibliotekscentral med samordnande skolbibliotekarie, litteraturpedagog och riktade projektinsatser samt kompletterande erbjudande från barnbibliotekarien.

Varje skola ska stå för en lärare med uppdrag som bibliotekspedagog och högstadieskolorna även för bemanning av skolbiblioteket med skolbiblioteksassistenter.

Bibliotekspedagoger ska ansvara för skolbiblioteket på sin skola med stöd av skolbibliotekarien. För detta bör det ges utrymme i schemat med timmantal anpassad till elevunderlag per vecka.

I uppdraget som bibliotekspedagog ingår det att vara kontaktperson såväl för skolbibliotekens samordnare för att sprida vidare information på skolan samt för pedagoger och elever genom att ta emot och vidarebefordra idéer och önskemål kring skolbiblioteket till samordaren. Dessutom ligger i

detta uppdrag att ta övergripande ansvar för skolbibliotekets fysiska rum och ordning av beståndet samt att genomföra enkla läsfrämjande insatser i skolan.

Skolbiblioteksassistenter på högstadieskolorna bemannar skolbiblioteket med fasta öppettider under alla skoldagar samt utför enkla administrativa uppgifter.

På låg- och mellanstadieskolorna är det lärarna som hjälper eleverna att låna ut och återlämna böcker och tillsammans med eleverna hålla ordning i hyllorna.

För förtydligande kring vision av skolbibliotekets organisation se även bilaga D.

Rekommendation från fackförbundet DIK är en skolbibliotekarietjänst per 300 elever i grundskolan¹ för att kunna uppfylla kraven på den pedagogiska skolbiblioteksverksamheten och bidra till ökat målpåfyllelse i grundskolan.

ii. Delmål 2: Bilda nätverk Skolbiblioteksgruppen

För att främja utbyte av erfarenheter och en plattform för diskussion ska det bildas ett nätverk för skolbibliotekspersonal. Skolbiblioteksgruppen ska träffas 2 gånger per termin. Möten äger rum på de olika skolornas skolbibliotek. Under träffarna diskuteras bl. a. organisation, bra exempel, metoder och tips, problem, info från samarbetspartner samt interna vidareutbildningar i t.ex. läsfrämjande insatser.

För att få till en väl fungerande skolbiblioteksverksamhet på alla skolor behöver det bildas grupper som ska arbeta med utveckling av skolbiblioteken på olika nivåer. Se arbetsgrupper i bilaga D.

iii. Delmål 3: Utöka samarbete

För att kunna effektivisera resurserna som finns i kommunen på bästa sätt ska samarbete mellan skolbiblioteksverksamheten och andra läs- och skrivfrämjande resurser utökas.

Under VT 2018 bildades KUB-gruppen (Kultur-Utbildning-Bibliotek) för utbyte av erfarenheter och för att hitta samarbetsmöjligheter. I denna grupp ingår följande personal:

- Kultur & Fritid: Skolbibliotekarie, Litteraturpedagog, Barnbibliotekarie, Kulturpoolen
- Utvecklingsenheten: Språk-, läs- & skrivutvecklare
- Centrala elevhälsan/Språkoteket: Logoped, Specialpedagoger

Gruppen började även bjuda in specialpedagoger och andra relevanta yrkesgrupper från skolorna.

b. Digitala skolbiblioteket

Sedan HT 2018 har samtliga skolor tillgång till ett gemensamt digitalt bibliotekssystem. Det digitala skolbiblioteket omfattar abonemang på e-böcker och ljudböcker samt funktioner för att katalogisera och förvalta det fysiska beståndet som finns på skolorna, skapa egna samlingar, publicera egna resurser och recensioner och länka till externa resurser.

i. Delmål 1: Implementering

Tjänsten introducerades för pedagogerna på varje skola under läsåret 2018/19. Det krävs ytterligare insatser för att det digitala skolbiblioteket används som en arbetsverktyg som används i skolvardagen.

T.ex. ska det anordnas en workshop för skolbiblioteksgruppen samt andra intresserade pedagoger så att det finns experter på varje skola i hur man kan jobba pedagogiskt med systemet.

---

¹ <https://dik.se/media/1877/bemanna-skolbiblioteken.pdf>

ii. Delmål 2: Resurscentrum för alla ämnen

Det digitala skolbiblioteket ska vara en naturlig del av läsning och informationssökning i undervisningen. Såväl pedagoger som elever använder systemet aktivt genom att utnyttja funktioner som finns. Skolbibliotekarien hjälper elever och pedagoger virtuellt genom t.ex. boktips, informationssökning, sammanställning av webblänkar och service kring e-böcker & ljudböcker. Detta sker genom efterfrågan av pedagoger och elever via meddelande samt eget initiativ av skolbibliotekarien.

c. Fysiska skolbiblioteket

Med hjälp av det digitala skolbiblioteket är det enklare att skapa strukturen för att hantera de fysiska resurserna.

Skolbibliotekssamordnaren har ställt i ordning de fysiska skolbiblioteken på skolorna genom att gallra, sortera, märka upp och registrera böckerna i skolbibliotekssystemet. Samtidigt skapades det skyltningsutrymme i hyllorna och på andra lämpliga ställen. Nyinköp av litteratur genom urval av skolbibliotekssamordnaren samt önskemål från personal och elever gjordes. Fortsatt kontinuerlig uppdatering av beståndet krävs för att uppnå önskat kvalitet i skolbiblioteksverksamheten. Medieplanen förtydligar principer och förfaranden för beståndsförvaltningen, se bilaga E.

Skolbibliotekssamordnaren har även lagt grund för en bestånd av temalådor kring återkommande tema för ÅK F-6 som kan bokas för arbete i klassrummet. Dessutom skapades det ett grundbestånd av boklådor med litteratur på andra språk för modersmålsundervisning och andra modersmål som finns på skolorna. Detta utbytt av boklådor behöver utökas enligt behov på skolorna.

d. Lokala handlingsplaner för pedagogisk verksamhet

Samtliga skolor ska ha ett skolbibliotek såsom det definieras i läroplanen.

På varje skola ska det arbetas fram en lokal handlingsplan för hur skolbiblioteket ska integreras i det dagliga arbetet samt hur samarbete med folkbiblioteket ser ut. En central frågeställning är hur skolbiblioteketsverksamheten ska bidra till kunskapsutvecklingen.

Detta sker i samråd mellan rektor och pedagogisk personal med hänsyn till de olika förutsättningar och möjligheter som råder på respektive skola. Handlingsplanen ska utgå ifrån en kungöms gemensam mall. Stöd i detta arbete ges av skolbibliotekssamordnaren och litteraturpedagogen.

Möjlighet för samarbete med folkbiblioteket beskrivs i "Språkfrämjandeplan för Tanums biblioteks barn- och ungdomsverksamhet" och medföljande erbjudande för pedagoger.²

e. MIK: Medie- och informationskompetens

När det grundläggande arbetet med det fysiska och digitala skolbiblioteket är avklarat och det finns fungerande rutiner för basverksamheten jobbar skolbibliotekssamordnaren fram ett erbjudande för stöd till pedagoger och elever kring medie- och informationskompetens. T.ex. genom metodhandledning för pedagogerna och deltagande i undervisning kring digital kompetens såsom bibliotekskunskap, informationssökning, sökkritik och källkritik.

---

² <https://www.tanum.se/upplevadora/bibliotek/forpedagoger.4.557013ba1659e5c684771a17.html>

f. Effektmål

Följande övergripande resultat förväntas uppnås efter genomförande av ovanstående mål.

Skolbiblioteket är en tydlig del av skolornas pedagogiska vision och arbete med digitalisering. Skolbibliotekets personal, skolledningen och pedagogerna samverkar kring elevernas lärande.

Skolbiblioteket organiserar samsök av material samt integrerar det fysiska rummet med det digitala.

Eleverna

- har tillgång till skolbiblioteket under varje skoldag
- hittar böcker och medier lättare
- lånar mer böcker både för skolbruk och fritidsläsning
- tar ansvar för sina låneböcker
- får ökad läsglädje
- utvecklar sin läs- och kommunikationsförmåga
- får en större motivation till informationssökning och lärande
- får ett mer undersökande arbetssätt
- presterar bättre på proven och möter kunskapsmålen från läroplanen bättre

4. Ansvarsfördelning och ekonomi

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för biblioteksverksamheten och skolverksamheten i Tanums kommun. Kungliga Biblioteket rekommenderar ett formaliserat samarbete mellan folkbibliotek och skola. Följande uppdelning tydliggör samverkan och fördelar ansvar och ekonomi mellan Kultur & fritid och grundskolorna.

En central budget från Barn- och utbildningsnämnden för personalkostnader för skolbibliotekssamordnare, skolbibliotekarie och litteraturpedagog som förvaltas av Kultur och fritid.

En central budget från Barn- och utbildningsnämnden för alla skolbiblioteken i Tanum kommuns grundskolor medföljer skolbibliotekssamordnaretjänsten som innehåller

- kostnader för digitalt bibliotekssystem och digitala skolbiblioteket,
- anslag för fysiska media anpassad till elevunderlaget (tummregel och även riksnittet ligger på runt 100 SEK per elev per läsår),
- anslag för förbrukningsmaterial.

Kultur och fritid ansvarar för:

- rekrytering och anställning för skolbibliotekssamordnare, skolbibliotekarie och litteraturpedagog.
- arbetsledning och kompetensutveckling inom verksamhetsområdet för skolbibliotekssamordnaren, skolbibliotekarien och litteraturpedagogen.
- support gällande skolbibliotekssystemet.
- introduktion, stöd och intern fortbildning i för skolbiblioteksarbetets specifika uppgifter för bibliotekspedagoger och skolbiblioteksassistenter på skolorna.

Rektor på varje skola ansvarar för:

- medieanslag till klassuppsättningar och gruppläsning på högstadiet.
- tillsättning av läraruppdrag bibliotekspedagog med avsatt tid.
- på högstadieskolorna rekrytering, anställning och personalkostnader för skolbiblioteksassistent.
- arbetsledning och extern kompetensutveckling inom verksamhetsområdet för bibliotekspedagoger och skolbiblioteksassistent.
- tillhandahållande av ändamålsenlig bibliotekslokal med inventarier, teknisk och materiell utrustning, samt underhåll av lokal inklusive nya inventarier vid behov; vid nybygge eller renovering samt lokalanpassning ska skolbibliotekets behov av lokaler utvärderas.
- förutsättningar för skolbibliotekarien att arbeta utifrån skolbibliotekens mål.
- inkludering av skolbiblioteksverksamhet i lokal verksamhetsplan.
- skolbibliotekariens och litteraturpedagogens deltagande i relevanta grupper och möten.
- att pedagogisk personal använder skolbiblioteket och dess personal i undervisningen och bidrar i planering och utformning av skolbiblioteksverksamheten.
- att pedagoger tar del av folkbibliotekets erbjudanden till grundskolan.

För kombinerade folk- och skolbibliotek ska det finnas skrivligt avtal mellan skola och folkbiblioteket.

5. Resultatuppföljning

Skolbiblioteksverksamheten ska följas upp inom ram för Barn- och utbildningsnämndens systematiska kvalitetsarbete.

6. Antagning

Förslag till planen presenterades för Barn- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp 2019-05-02.

Reviderad version presenterades för Barn- och utbildningsnämnden 2019-10-15.

Skolbiblioteksplan blev antagen av Barn- och utbildningsnämnden 2020-01-28.

”Ett skolbibliotek är en dynamisk lärmiljö för elever och personal – inte bara ett rum med böcker.”³

Hur definieras skolbibliotek?

Skolinspektionen definierar skolbibliotek som ”en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställts till elevernas och lärarnas förfogande med hjälp av kompetent personal. Skolbibliotek är en del av skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotek kan därmed betraktas dels som en materiell resurs som är en del i en skolas läromedel och övrig utrustning, dels som en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service.”⁴

Vad kan jag förvänta mig från ett skolbibliotek?

Skolbiblioteket ska

- vara en pedagogisk resurs i lärandet och bidra till ökad måluppfyllelse, resultat och kunskapsutveckling för eleverna.
- vara en integrerad del av undervisning och lärande.
- ge eleverna övning i att värdera och använda information.
- arbeta för elevernas språkutveckling och stimulera deras vana och glädje av läsning.

Skolbibliotek som en materiell resurs

Skolbiblioteket är ett fysiskt och digitalt utrymme i skolan som är öppet och tillgängligt för alla:

- Fysiskt uppehållsrum som är trivsamt och erbjuder en lugn miljö för läsning, eget arbete eller grupparbete.
- Skolbibliotekets bestånd utgörs av genomtänkt urval av litteratur och andra resurser
  - Fysiska beståndet omfattar såväl skönlitteratur, facklitteratur samt tidskrifter
  - Elektroniskt bestånd omfattar databaser och webblänkar för informationssökning, e-böcker och e-ljudböcker
- Beståndet är tydligt strukturerat, så att det är
  - lätt att orientera sig
  - lätt att hitta det man söker
  - lätt att hitta ålders- & nivåanpassad media
- Beståndet är aktuellt och relevant för elever & pedagogisk personal
- Biblioteksdatasystem där alla resurser är organiserade och sökbara i en katalog

---

³ <https://www.biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2017/01/skolledarbroschyr.pdf>

⁴ <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/0-si/04-rad-och-vagledning/stallningstaganden/infobladd-skolbibliotek.pdf>

Skolbibliotek som en pedagogisk funktion

Skolbiblioteket har en viktig funktion i två av skolans uppdrag

- att hjälpa eleven att utveckla sin läs- och skrivförmåga.
- att hjälpa eleven att förbättra sin förmåga att hantera information.

Skolbiblioteket kan bidra med olika insatser för att hjälpa elever samt stötta lärare:

- Läsfrämjande insatser, t.ex.
  - Boktips (allmänna och individanpassade rekommendationer av litteratur)
  - Bokprat (muntlig presentation av flera titlar till en grupp för att locka till läsning)
  - Boksamtal (samtal mellan flera om en bok som alla har läst)
  - Läsprojekt (tematisk läsning i klassrum med samtal; läsutmaningar)
- Skrivfrämjande
  - Skrivprojekt (genrefördjupning med skrivprocess)
- Undervisning och handledning i Medie- och informationskunnighet (MIK)
[”MIK handlar om vad vi behöver veta och kunna för att
  - förstå mediers roll i samhället
  - kunna finna, analysera och kritiskt värdera information
  - själv kunna kommunicera och skapa innehåll i olika medier”⁵]
  - Bibliotekskunskap (kunskap om utbud och hur man söker och hittar i biblioteket)
  - Informationssökning (process för att hitta relevant information kring en frågeställning)
  - Sökkritik (kritiskt tänkande vart och hur du hittar information)
  - Källkritik (teknik för att kritisk granska information för att bedöma om du kan lita på en källa)

---

⁵ <https://statensmedierad.se/download/18.544d41091535a4debe9db248/1458726565920/Utveckla-MIK-arbetet-pa-skolan-2.pdf>

Vad är skillnaden mellan skolbibliotek och folkbibliotek?

Ett folkbibliotek kan inte ersätta ett eget skolbibliotek, men är ett bra komplement under barnens fritid.

Skolbibliotek	Aspekt	Folkbibliotek
Elever och pedagoger, alla barn 6 - 16 år	Målgrupp	Alla kommuninvånare och besökare
Klasser, grupper, pedagoger, enskilda elever	Användare	Individer som kommer frivilligt
Pedagogisk, handledande	Arbetsmetoder	Service, evenemang, uppsökande verksamhet
Begränsat, anpassat till undervisning och kopplat till skolans mål	Mediebestånd	Brett urval av innehåll och form
Lagstadgat	Lagstiftning	Lagstadgat
Skolans mål, läroplaner	Mål	Kulturpolitiska mål
Pedagogisk, kulturell, social	Funktioner	Folkbildande, kulturell, för information och förströelse, social
Ge stöd till lärandet, resurs, inspirera till läsning	Uppdrag	Värdegrund, demokrati, kultur, mötesplatser
pedagogisk	Personalkompetens	social
Mitt i skolan, studieplats för grupper, lugn arbets- och läsmiljö; integrerad del av dagliga pedagogiska verksamheten, ta plats i klassrummet	Lokaler	"Samhällets vardagsrum"
Barn- och utbildningsnämnden / Skolor / Rektor	Huvudman / Ansvar	Barn- och utbildningsnämnden / Kultur och fritid
Del av skolan	Status / Organisation	Fristående

Bearbetad och anpassad till lokala förhållande ur "Vad är det för skillnad mellan barnbibliotek och skolbibliotek?" av L. Limberg, i Barn & kultur, 1992, Vol. 1, s.6 - 8⁶

Kungliga Biblioteket rekommenderar ett formaliserat samarbete mellan folkbibliotek och skola.⁷ Anledning till detta är att med ett skriftligt avtal finns det en tydlig ansvarsfördelning samt utveckling möjliggörs på ett strategiskt sätt. Dessutom blir muntliga avtal inte godkända av Skolinspektionen.

För kombinerade folk- och skolbibliotek måste det finnas skriftliga avtal med en uttalad plan för hur samarbetet ser ut.

⁶ <http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A870931&dswid=-8819>

⁷ <http://www.kb.se/Dokument/Samverkan/SkolaBibliotek.pdf>

Vad utgör ett bra skolbibliotek?

”Skolbibliotek i världsklass enligt fackförbundet DIK:

- är en tydlig del av skolans pedagogiska vision.
- samverkar med skolläring och övrig pedagogisk personal kring elevernas lärande.
- stärker elevernas läs- och kommunikationsförmåga i en vidgad textvärld.
- stärker elevernas digitala kompetens med fokus på informationsfärdigheter och förståelse för informationssökningsprocesser och sociala medier.
- erbjuder stöd till enskilda och grupper i deras läroprocesser.
- har överblick över läroresurser och ger stöd till lärare och elever i deras litteratur- och medieanvändning.

Skolbibliotek i världsklass enligt Mediateket Stockholm:

- skolbiblioteket är tillgängligt under hela skoldagen
- det finns ett mediebestånd som motsvarar skolans storlek, elevunderlag och inriktning och som gör skolbiblioteket till ett pedagogiskt forum för alla ämnen
- eleverna har tillgång till databaser för informationssökning
- alla medier är sökbara i ett digitaliserat system
- skolbiblioteket är centralt beläget, inbjudande och funktionellt”⁸

Nationella Skolbiblioteksgruppen delar ut priset Årets skolbibliotek, där ”juryn lägger särskild vikt vid:

- skolläringens del i utvecklingsarbetet
- att skolbiblioteket har en integrerad roll i skolans måluppfyllelse avseende läsning och medie-och informationskunnsighet
- skolbibliotekets tillgänglighet avseende elever i behov av särskilt stöd
- att skolbiblioteket strävar efter att jämställa alla elevers behov av medier, oavsett modersmål
- en bemanning som motsvarar skolans behov”⁹

---

⁸<http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/referensgrupper/Skolbibliotek/En%20r%C3%B6rig%20tillvaro%20som%20ber%C3%B6r.pdf>

⁹<https://skolbiblioteksgruppen.wordpress.com/arets-skolbibliotek/>

Bilaga B. Lagar, nationella styrdokument och internationella riktlinjer för skolbibliotek

Lagar

Bibliotekslagen¹⁰

Skolbiblioteken är en del av det allmänna biblioteksväsendet som omfattas av bibliotekslagen. (2013:801)

Kommunen ansvarar för skolbiblioteksverksamheten. (3 §)

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Skollagen¹¹

I skollagen (2010:800) 2 kap. 36 § står att "eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek."

I skollagen finns ingen definition av begreppet skolbibliotek, men i förarbetena till lagen [Prop 2009/10:165 s.284]¹² förklaras att man vanligtvis brukar avse "en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbibliotek kan därmed betraktas dels som en materiell resurs som är en del i en skolas läromedel och övrig utrustning, dels som en funktion som bidrar aktivt i kunskapsutvecklingen och svarar för viss service."

Av förarbetena framgår att skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

---

¹⁰ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

¹¹ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

¹² <http://www.regeringen.se/49b729/contentassets/c507a849c3fa4173b7d03df20bad2b59/den-nya-skollagen--for-kunskap-valfrihet-och-trygghet-hela-dokumentet-prop.-20092010165>

Skolinspektionens krav på skolbibliotek¹³

Följande krav ska vara uppfyllda för att eleverna ska anses ha tillgång till skolbibliotek som används i undervisningen:

1. "Eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del i elevernas undervisning för att bidra till att nå målen för utbildningen.
2. Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informations-teknik och andra medier.
3. Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.
4. Skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling."

"Skolinspektionen har ibland i tillsyn av skolor bedömt att det skolbibliotek som finns på skolan inte används aktivt i undervisningen. Det kan exempelvis röra sig om att skolbiblioteket har ett så begränsat öppethållande att det inte kan användas som en del i undervisningen. Skolinspektionen anser vidare att det bör finnas ett organiserat samarbete mellan en skola och ett folkbibliotek för att kravet att det ska användas som en del i undervisningen ska vara uppfyllt. Det räcker alltså inte att skolan och eleverna sporadiskt besöker ett folkbibliotek i samma kommun."

"Läroplanerna lyfter fram att läsning, språkutveckling, informationssökning och källkritik är viktiga förmågor som alla elever behöver för fortsatta studier, i arbetslivet och som medborgare i samhället. Detta är områden som alla lärare i någon mån måste behärska och integrera i sin undervisning, men med ett bemannat skolbibliotek på skolan går det att få extra stöd i detta arbete."

Nationella styrdokument

Läroplan¹⁴

I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (rev. 2017) lyfts färdigheter och kompetenser som direkt kan knytas till skolbibliotekens uppdrag, t.ex.:

- "främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära" (s.7)
- "eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet, med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt" (s.9)
- "det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritisk granska information, fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ" (s.9)
- "Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga." (s.9)
- varje elev ska kunna "leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen" (s.12)

---

¹³ <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/0-si/04-rad-och-vagledning/stallningstaganden/pm-skolbibliotek.pdf>

¹⁴ <https://www.skolverket.se/publikationer?id=3813>

Läroplanen framhåller rektorns ansvar att:

- ”skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg. (s.18)

Med den reviderade läroplanen 2017 (se också ”Stärkt digital kompetens i skolans styrdokument”¹⁵) tillkom en ny lydelse under rektorns ansvar:

- ”Skolbiblioteksverksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.” (s.19)

Skolbibliotekets utformning knyter an till kursplanernas syfte och skolbibliotekets resurser främjar det centrala innehållet i alla ämnen. Skolbiblioteket stärker både språkets aspekter - läsa, tala, lyssna och skriva – och digital kompetens, som genomsyrar lärandet i alla skolans ämnen. Genom skolbiblioteket får eleverna möjlighet till både fördjupat och vidgat kunskapsinhämtande.

Internationella riktlinjer

UNESCO:s skolbiblioteksmanifest¹⁶

”Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle. Skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Det ger dem möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare.”

Skolbibliotekets mål och uppgifter är enligt manifestet:

- Att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner
- Att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare
- Att erbjuda möjligheter att skapa och använda information
- Att ge eleverna träning att värdera och använda information
- Att ge tillgång till såväl lokala och nationella resurser som globala resurser
- Att anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet och främja läsning

Fackutbildad skolbibliotekarie ska ansvara för ledning och planering av arbetet. Skolbibliotekets personal ska ge stöd vid användningen av både tryckta och elektroniska informationskällor, alltifrån skönlitteratur till facklitteratur, från både egna och andras samlingar.

---

¹⁵<http://www.regeringen.se/493c41/contentassets/acd9a3987a8e4619bd6ed95c26ada236/informationsmaterjal-starkt-digital-kompetens-i-skolans-styrdokument.pdf>

¹⁶<http://u4614432.fsdata.se/wp-content/uploads/2013/09/Unescos-folkbiblioteks-och-skolbiblioteksmanifest.pdf>

IFLA:s riktlinjer för skolbibliotek¹⁷ (International Federation of Library Associations)

IFLA:s riktlinjer bygger på grundläggande principer för utveckling av skolbibliotek som uttrycks i UNESCO:s skolbiblioteksmanifest.

”Skolbibliotekets mål. Målet för alla skolbibliotek är att bidra till utvecklingen av informationskompetenta elever som är ansvarsfulla och etiska samhällsmedborgare.”

”Ett skolbibliotek bör förvaltas inom en tydligt strukturerad principiell ram enligt vilken biblioteket erkänns som en central resurs och ett centrum för läsning och forskning.”

”Skolbibliotekets tjänster omfattar följande:

- Yrkesutveckling för undervisningspersonalen (t.ex. läsning och litteracitet, teknik, undersöknings- och forskningsprocesser),
- Ett viktigt litteratur- och läsprogram som leder till studieprestationer och personligt nöje och berikande,
- Forskningsbaserat lärande och utveckling av informationskompetens, samt
- Samarbete med andra bibliotek (folkbibliotek, myndighetsbibliotek, samhällsresurser).”

Aktörer i Sverige som verkar för skolbiblioteksutveckling

- Kungliga biblioteket
- Svensk biblioteksförning
- DIK (Fackförbund)
- Nationella skolbiblioteksgruppen

---

¹⁷ <https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/ifla-school-library-guidelines-sv.pdf>

Kan ett skolbibliotek vara till pedagogisk nytta? Kan det ha inverkan på elevers resultat på prov och måluppfyllelse? En rad omfattande studier på området har gjorts, såväl nationellt som internationellt. Här presenteras i kort format ett axplock av resultaten, som visar på att ett välutrustat, kompetent bemannat skolbibliotek har tydlig inverkan på hur elever presterar i skolan.

Elsa Gómez och Margareta Swenne refererar i *Aktivt lärande med skolbibliotek* till Ken Haycocks bok *What works?* (1992) där 540 avhandlingar studerats om skolbibliotekens betydelse för elevers lärande:

”Resultaten visar att om skolan har ett välutrustat och välbemannat bibliotek så klarar sig eleverna signifikant bättre på prov som kräver läsförståelse och förmåga att uttrycka sig. Eleverna i sådana skolor läser också mer och tycker mer om att läsa. Dessutom klarar de sig bättre på prov som kräver förmåga att söka, använda, analysera och sammanställa information.”¹⁸

Vidare redogör de för Coloradostudien som genomfördes av Keith Curry Lance under 1988 – 1999, där 221 skolor i Colorado undersöktes för att se vilka faktorer som påverkar elevernas skolprestationer.

”*Skolfaktorn* visade faktiskt det svagaste sambandet. *Den sociala riskfaktorn* visade ett starkt samband det första skolåret, mindre under mellanåren och åter ett starkare samband när en elev nått tonåren och skulle sluta skolan. *Biblioteksfaktorn* visade däremot tydliga samband med testpoängen på flera sätt. Elever i skolor med välutrustade skolbibliotek fick högre testpoäng oavsett om kommunen var fattig eller rik eller hade hög eller låg utbildningsnivå. Sambandet var stort om biblioteket hade tillgång till kvalificerad personal och ett stort bokbestånd av god kvalitet. I de skolor där lärare och bibliotekspersonal aktivt samarbetade i undervisningen hade eleverna bättre testpoäng än i skolor utan detta samarbete.”¹⁹

Cecilia Gärdén hänvisar också till Coloradostudien och preciserar att Lance menar att skolbibliotekariens status och funktion är en viktig förutsättning för en givande verksamhet:

”/./ om det sker kontinuerliga samarbeten med pedagoger som exempelvis gemensam planering och klassrumsundervisning, och om skolbibliotekarierna utbildade lärarna i informationssökning och källkritik. I studierna visas också ett starkt samband mellan elevers läslust och förekomsten av bibliotekarier. Dessutom kunde man se att skolbiblioteken var särskilt effektiva i att höja lågpresterande elevers resultat.”²⁰

Även senare tids studier har gett belägg åt skolbibliotekets betydelse för elevers måluppfyllelse. I *Biblioteket som medpedagog* pekar Sofia Malmberg och Teo Graner på undersökningar gjorda av ovan nämnda Lance år 2000 – 2009 i 17 amerikanska delstater. Här påvisades tydliga samband mellan skolbibliotek med heltidsanställda skolbibliotekarier och högre måluppfyllelse inom läsförståelse och informationssökning.²¹

---

¹⁸ *Aktivt lärande med skolbibliotek*. Elsa Gómez, Margareta Swenne och Bibliotekstjänst, Lund 1996. Utgiven i samarbete med Skolverket. s 38

¹⁹ Ibid. s 38

²⁰ *Skolbibliotekets roll för elevers lärande. En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010 – 2015*. Kungliga biblioteket. Nationell biblioteksstrategi. Cecilia Gärdén. Högskolan i Borås, 2017. s 16

²¹ *Biblioteket som medpedagog*. Sofia Malmberg och Teo Graner. BTJ Förlag, Lund 2014.

Cecilia Gärdén tar upp en geografiskt mer närliggande undersökning, projektet *The library at school*, som genomfördes i Nederländerna 2011 – 2013. Sammanlagt svarade 35 000 elever mellan åtta och tolv år på enkäter om hur skolbiblioteket användes och hur det påverkade dem. Här framkommer att skolor med skolbibliotek hade mer läsfrämjande aktiviteter än skolor utan. Dessutom fanns det en korrelation mellan hur ofta de besökte biblioteket och deras läsglädje, ju oftare desto högre intresse. Dock hade besök till folkbibliotek inte någon inverkan på läsintresset. Det räcker alltså inte med närhet till ett folkbibliotek för att biblioteket ska ha en pedagogisk effekt.²²

Kungliga Bibliotekets statistiska undersökning i Sverige visar också att ju högre grad av bemanning skolbiblioteken har i förhållande till elevantalet desto mer funktioner och aktiviteter erhåller eleverna.²³

Nationellt finns även intressanta exempel som bör lyftas fram, som Linköpings fokusbibliotek, vilka beskrivs i Catrin Eriksson bok *Fokusbibliotek. En utvecklingsmodell för bibliotek i grundskolan*.²⁴ Verksamheten utvecklades av Catrin Eriksson som var skolbibliotekschef mellan åren 2009 – 2016. Förutsättningen för fokusbiblioteken är heltidsanställda fackutbildade bibliotekarierna, en skolbibliotekarie per skolenhet. Tillsammans med skolledning och pedagoger har de byggt upp en skolbiblioteksverksamhet som befrämjar undervisningen brett. Man genomförde sedan en studie av hur elever från nio skolor, varav fyra hade fokusbibliotek, lyckades på nationella proven under åren 2014 – 2016. Resultaten var slående, där eleverna på skolorna med fokusbibliotek ökade sina resultat avsevärt under åren inom svenska och SO i åk 6 och 9.²⁵

”I ett av de studerade områdena kan man på skolan där det finns ett fokusbibliotek se en stor minskning av elever med låga resultat från det första till det andra testet. Det har samtidigt skett en stor ökning av antalet elever som presterar bäst.”²⁶

En större undersökning i Sverige har gjorts av fackförbundet DIK 2014, där skolor som fått utmärkelsen *Skolbibliotek i världsklass* jämförts med andra skolor avseende betygsskillnader. Cecilia Gärdén sammanfattar:

”Bland skolor med skolbibliotek i världsklass är det mindre andel skolor som har låga betygsmedelvärden än bland skolor i allmänhet, och en betydligt större – nästan dubbelt så stor – andel skolor som har höga betygsmedelvärden än bland skolor i allmänhet.”²⁷

Avslutningsvis kan det vara av vikt att understryka vilka konsekvenser bristen på en funktionell skolbiblioteksverksamhet kan ha. Cecilia Gärdén refererar till en internationell fyraåriga studie som visade att:

”/.../ skolor som har dragit ner på antalet timmar för skolbibliotekarien, eller helt tagit bort en skolbibliotekarietjänst, har sett en nedgång i elevernas prestationer.”²⁸

---

²² *Skolbibliotekets roll för elevers lärande. En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010 – 2015*. Kungliga biblioteket. Nationell biblioteksstrategi. Cecilia Gärdén. Högskolan i Borås, 2017. s 49 - 50

²³ http://biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2016/07/Rapport_Skolbibliotek_som_pedagogisk_resurs_2016.pdf

²⁴ *En utvecklingsmodell för bibliotek i grundskolan*. Catrin Eriksson. BTJ Förlag, Lund 2016.

²⁵ Ibid. s 47 – 50 för exakta siffror.

²⁶ Ibid. s 46

²⁷ *Skolbibliotekets roll för elevers lärande. En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010 – 2015*. Kungliga biblioteket. Nationell biblioteksstrategi. Cecilia Gärdén. Högskolan i Borås, 2017. s 20

²⁸ Ibid. s 17

Organisation

Skolbibliotekscentralen från folkbiblioteket omfattar en skolbibliotekssamordnare samt skolbibliotekarie och litteraturpedagog.

På varje skola ska det finnas en eller flera bibliotekspedagog. De utgör en resurs för det pedagogiska uppdraget och ett stöd för elevernas måluppfyllelse. Bibliotekspedagoger ansvarar dessutom för att skolbiblioteket nyttjas och sköts enligt skolans uppdrag samt är kontaktperson till skolbibliotekscentralen. Tid för skolbiblioteksarbete ska schemaläggas med timmantal anpassad till eelvunderlag per vecka.

I uppstarten får nya bibliotekspedagoger och skolbiblioteksassistenter en genomgång av rutiner mm av skolbibliotekssamordnaren. Därefter kan man alltid vända sig till skolbibliotekssamordnaren gällande frågor eller funderingar kring skolbiblioteket.

Rektor på varje skola är ytterst ansvarig för att "skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digital kompetens samt utgör ett stöd i elevens lärande och utveckling." (Skolinspektionen)

Uppgifter skolbibliotekspersonal

Uppdrag bibliotekspedagog (F-6 + 7-9)

- Vara kontaktperson för skolan i skolbiblioteksfrågor:
  - Ta emot och vidarebefordra information som rör skolbiblioteksfrågor
  - Delta i nätverksträffar
- Verkar för att all pedagogisk personal kan använda digitala skolbiblioteket WeLib
- Verkar för att basverksamheten fungerar på skolan
- Verkar för att skolbiblioteket blir en naturlig del i undervisningen
- Samordnar läs- och skrivfrämjande insatser samt insatser för att öka elevernas medie- & informationskompetens skolövergripande
- Driver skolans skolbiblioteksråd

Skolbiblioteksassistent

- Bemanning av skolbiblioteken på högstadieskolorna med fasta öppettider under alla skoldagar:
  - Låna & återlämna böcker
  - Hjälpa eleverna hitta till rätt bok i hyllan
  - Sätta upp böcker
- Administrativa uppgifter för såväl högstadieskolor samt skolor i område norr/söder:
  - Hålla ordning i hyllorna
  - Kontinuerlig ny skyltning
  - Förmedla kontinuerligt önskemål om bokinköp till samordnaren
  - Lägga in nya böcker (på exemplarnivå) i skolbibliotekssystem WeLib, märka böckerna med skolnamnet samt genre-/ämnesmärkning på bokryggen
  - Leverera nya böcker till skolor i området
- Delta i nätverksträffar

Skolbibliotekssamordnare

- Verkar för övergripande skolbiblioteksutveckling i kommunen
- Ha hand om digitala skolbiblioteket
  - skapa katalogposter till nya böcker
  - lägga in andra resurser
  - sammanställa och ge tips på resurser, etc.
  - hjälp för eleverna via "Fråga skolbibliotekarien"
- Hålla i nätverksträffar
- Följa upp skolbibliotekens medieplan
- Regelbunden gallring av beståndet i samarbete med skolbiblioteksassistenter och bibliotekspedagoger
- Inköp av nya böcker (inkl. inköpsförslag från personal och elever)

Skolbibliotekarie

- Medie- & informationskompetens MIK (Bibliotekskunskap, Informationssökning, Sökkritik, Källkritik)
  - metodhandledning för pedagoger
  - insatser i klassrum
- Läsfrämjande
  - stöd för pedagoger i läsfrämjande arbete
  - insatser i klassrum

Litteraturpedagog

- Läs- & skrivfrämjande
  - stöd för pedagoger i läs- och skrivfrämjande arbete
  - läs- och skrivfrämjande insatser i klassrum
- Samordnar läs- och skrivpedagogisk verksamhet

Arbetsgrupper

För att få till en väl fungerande skolbiblioteksverksamhet på alla skolor ska det bildas grupper som ska arbeta med utveckling av skolbiblioteken på olika nivåer.

Styrgrupp

Förvaltningschef, verksamhetschef skola, kultur och fritidschef, representant rektorsgruppen, skolbibliotekssamordnare. Ansvarar för budgetunderlag, anställning av skolbibliotekspersonal samt ger uppdrag till skolbiblioteksutvecklingsgruppen.

Skolbiblioteksutvecklingsgrupp

Representanter rektorer, bibliotekssamordnare, skolbibliotekssamordnare, skolbibliotekarie, litteraturpedagog, representanter lärarbibliotekarie. Träffas intensivt i början av implementering av skolbiblioteksorganisationen. Träffas därefter 2 gånger per läsår.

Skolbiblioteksgrupp

Kommunala nätverksträffar för bibliotekspedagoger, skolbiblioteksassistenter, skolbibliotekssamordnaren, skolbibliotekarie och litteraturpedagog. Skolbiblioteksgruppen träffas 2 gånger per termin. Möten äger rum på de olika skolornas skolbibliotek.

Under träffarna diskuteras bl.a. uppgifter, bra exempel, metoder och tips, problem, info från samarbetspartner samt interna vidareutbildningar. Skolbibliotekssamordnaren är sammankallande.

Biblioteksråd

Ska finnas på varje skola bestående av elever (en elev av varje klass samt andra frivilliga), frivilliga pedagoger, bibliotekspedagoger. Stöd av skolbibliotekssamordnaren. Rektor är ytterst ansvarig. Bibliotekspedagog är sammankallande.

Exempel på möjliga uppgifter: Hålla ordning, skyltningar, aktiviteter till temadagar (t.ex. Världsbokdagen, Modersmålsdagen), anordnar bokbytardagar, ...

Bilaga E.   Medieplan

Syfte

Medieplanen för skolbiblioteken i Tanums kommun förtydligar principer och förfaranden för beståndsförvaltningen. Planen är anpassad till skolbibliotekets uppdrag.

Målet är att skapa samma möjligheter för alla barn i kommunen oavsett vilken skola de går på.

Målgrupper

- Förskoleklassens elever
- Låg- och mellanstadiets elever
- Högstadiets elever
- Elever med lässvårigheter
- Elever med annat modersmål
- Pedagogisk personal

Skolbibliotek

Denna plan omfattar biblioteksbestånden på följande skolor:

- Tanumskolans skolbibliotek (F-9)
- Bokhyllor i särskolans lokaler (1-6, 7-9)
- Grebbestadskolans skolbibliotek (F-6)
- Lurs skolas skolbibliotek (F-6)
- Hamburgsundskolans skolbibliotek (F-9)
- Rabbalshedeskolans skolbibliotek (F-5)
- Fjällbackaskola (F-5) har för tillfället pga. platsbrist fördelat en andel av befintlig litteratur i klassrummen
- Bäckaskola (F-6) har ett integrerat folk- och skolbibliotek i skolans lokaler

Allmänna riktlinjer

Beståndet ska vara:

- behovsanpassat
- aktuellt
- relevant
- ålders- och nivåanpassat

Beståndet ska innehålla:

- både det populära, mycket efterfrågade och den smalare, mindre efterfrågade litteraturen
- såväl skön- som facklitteratur

Beståndet ska återspegla:

- läroplanen
- användarnas intressen och kultur
- mångfalden i samhället utanför skolan
- intellektuell frihet och barns rätt till kunskap

Storlek

Beståndet är anpassat till elevantal per skola. Mål är att nå eller överstiga rikssnittet för fysiska beståndet per elev som ligger på 21 titlar.²⁹

Grundbestånd

1. Bestånd på varje skola

Förskoleklassen, Låg- och Mellanstadiet

- Bilderböcker
- Högläsningsböcker
- Skönlitteratur för barn och mellanålder
- Lättläst
- Nybörjarläsning
- Facklitteratur för barn
- Lättläst skönlitteratur på engelska

Högstadiet

- Skönlitteratur för mellanålder och ungdomar
- Lättläst
- Facklitteratur för unga
- Skönlitteratur på engelska
- Lättläst skönlitteratur på moderna språk (franska, spanska, tyska)

---

²⁹ <https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksstatistik/hamta-ut-statistik.html>

2. Gemensamma resurser för alla skolor

Tanums kommun är en glesbygd med många små skolor. På grund av begränsade resurser och för att öka tillgängligheten och främja lika förutsättningar för alla barn i kommunen satsas det på delade fysiska och digitala resurser.

”Skolinspektionen anser att skolbiblioteken kan komplettera det fysiska biblioteket med olika digitala resurser, men det innebär inte att skolbiblioteket enbart kan utgöras av ett digitalt bibliotek.”³⁰

Det ska byggas upp ett bestånd av fysiska resurser som är bokbar för pedagoger:

- Temalådor för låg- & mellanstadiet (skön- och facklitteratur kring speciella tema som efterfrågas ofta)
- Gruppläsning för låg- & mellanstadiet
- Boklådor med skönlitteratur på andra modersmål beroende på behov av elever på varje skola

Digitala resurser:

- via Skolbiblioteken:
  - Bibliotekskatalog – sökbar förteckning av alla resurser som finns på skolan
  - E-böcker & ljudböcker (ElibU)
  - Länksamling resurser internet
- via Utvecklingsenheten:
  - Nationalencyklopedin (NE)
  - Digital pedagogik (Mediapoolen)
  - Inläsningstjänst
- via Folkbiblioteket:
  - Talböcker (Legimus)
  - Pressreader (digitala tidningar och tidskrifter)
  - Landguiden

3. Resurser som efter önskemål kan blir administrerade via skolbibliotekssystemet, men vars urval och inköp sker genom arbetslag

- Klassuppsättningar och gruppläsning på högstadiet på svenska och moderna språk
- Läroböcker

---

³⁰ <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/0-si/04-rad-och-vagledning/stallningstaganden/pm-skolbibliotek.pdf>

Inköp / Nyförvärv

Urval av resurserna sker i samarbete mellan skolbibliotekets personal och pedagogisk personal. Lärarna är ämnesexperter med värdefull kunskap om de egna elevernas behov.

Inköpsönskemål från elever och lärare kompletteras med urval från skolbibliotekets personal.

Skolbibliotekssamordnaren är ansvarig för beställning och katalogposter.

Gallring

Kontinuerlig gallring under läsåret av det fysiska beståndet bör ske utifrån skick och aktualitet. Trasiga böcker ska gallras direkt och inköpas på nytt om efterfrågan finns och inaktuella böcker ska ersättas med nyupplaga eller med en aktuell bok med likvärdigt innehåll.

Systematisk gallring bör ske vartannat läsår utifrån utlåningsstatistik (för skolorna där det finns tillgänglig), eventuell ålder och relevans.

Administration

Gemensamt digitalt bibliotekssystem med gemensam bibliotekskatalog där alla kan se de olika skolornas bestånd.

Klassificering

Skönlitteratur är uppdelad enligt följande nivåer och märkta med SAB-Signum:

- Bilderböcker
- Nybörjarläsning (Hcf Nyckelpiga)
- Barn Kapitelböcker (Hcf)
- Mellanåldersböcker (Hcg)
- Ungdomsböcker (uHc/uHce)

Olika genrer är märkta på bokryggen. Lättlästa böcker har en särskilt markering.

Facklitteratur är indelad och märkta på bokryggen efter skolämnen enligt läroplanen. Inom skolämnet är böcker märkta och sorterade enligt SAB-klassifikation. [Detta gäller inte för kombinerade folk- och skolbibliotek.]

Uppdatering av medieplanen

Medieplanen ska ses över och uppdateras vid behov i början av varje läsår.